

ԴԱՎԻԹ ԳՅՈՒՐԶԻՆՅԱՆ
ՀՀ Լեզվի կոմիտեի նախագահ
Բան. գիտ. թեկն., դոցենտ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆԸ ԵՎ ԵՄ. ՀՈՒՇԱԴՐՎԱԳՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ԴՐՎԱԳ

Հեռավոր 1980 թվականի ամառն էր: Ոսկե մեդալով ավարտել էի դպրոցը: Գործերս հանձնեցի Խ. Աբովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի բանասիրական ֆակուլտետ: Երբ մի քանի օր անց գնացի քննության օրերն իմանալու, աշխատակիցն ասաց, որ պատասխանատուներից մեկն ուզում է տեսնել ոսկե մեդալակիր դիմորդին: Հետո իմացա, որ պրոֆեսոր Վաղարշակ Քոսյանն էր, ֆակուլտետի այդ ժամանակվա ղեկանը: Սկսեց հարցուփորձ անել ու թե՛ «Մի բանաստեղծությո՛ւն ասա»: Քուչակի հայրեններից մեկն ասացի: Հիմա եմ հասկանում, որ բնագրից ելնելով՝ լեզվական հարցեր էր ուզում տալ, իսկ ես միջին հայերենով ստեղծված հայրեն եմ արտասանում: Ուզած-չուզած հարցնում է՝ զմեռնելն ի՞նչ ձև է, գ-ն ի՞նչ է և այլն: Պատասխանում եմ անվարան և անսխալ: Զարմացավ. «Ա՛յ տղա, գլուխդ լավ է աշխատում, որտեղի՞ց գիտես»: Ասացի, որ լավ ուսուցիչներ եմ ունեցել: Վերջում ավելացրեց. «Քննությանը դժվարության հանդիպես, դիմի՛ր ինձ»:

Գրավոր քննությանը ազատ թեմայով շարադրություն ընտրեցի, թեման՝ «Ինձ դյուրում է այս երաժշտությունը»: Չարչարվեցի, սիրուն մի բան գրեցի Ա. Խաչատրյանի «Գայանե» բալետի և իմ հույզերի ու զգացմունքների մասին: Մի երկու անգամ ստուգելուց հետո, երբ համոզվեցի, որ ամեն ինչ ճիշտ է, հանձնեցի աշխատանքս:

Գնահատականս 4 էր, «լավ», իսկ մեկ քննությամբ ընդունվելու համար «գերազանց» պիտի ստանայի: Բողոքար-

կեցի գնահատականը: Բողոքն ընդունում էր այդ նույն մարդը՝ պրոֆ. Քոսյանը: Հենց սկզբից ասաց, որ ինձ լավ է հիշում և սկսեց կարդալ: «Ա՛յ տղա, մարգարիտներ ես շարել», - գլուխը մի պահ կտրեց գրավորից: Ես դիմացը նստած էի և տեսա, որ կարմիր գրիչով նշումներ չկան, միայն մի տեղ օժանդակ բայի տակ ալիքաձև գծիկ էր դրված. ոճական սխալ էր համարվել, իբր երկու բայաձևերն էլ ունեն օժանդակ բայ, մեկը չպիտի լիներ (մոտավորապես այսպիսի բան էր՝ երաժշտությունը ծավալվում է, ահագնանում է...): Վ. Քոսյանը սկսեց երկրորդ անգամ կարդալ, թերթում է գրավորս, բան չի ասում: Վերջապես ասաց. «Շարունակի՛ր քննությունները, հաստատ կընդունվես»: Համարձակություն ունեցա ասելու, որ համալսարանում այդպես համոզել են ինձ, և ես չորս հատ չորսով չեմ ընդունվել պատմության ֆակուլտետ (անձանոթներին հինգ չէին դնում. այդպիսի ժամանակներ էին), չեմ ուզում, որ նույնն այստեղ լինի: Մարդն ընկավ մտքերի մեջ. բարդ գործ էր: Արդեն երեկո էր...

Ի վերջո կանչեց աշխատակիցներից մեկին և խնդրեց գրավորը հանձնել Աբրահամյանին (հետո իմացա, որ նշանավոր գրաբարագետ, պրոֆ. Ա. Ա. Աբրահամյանն էր, հանձնաժողովի նախագահը): Ասացին, թե նա հոգնած է, դժվար թե կարդա (տեսողության խնդիր ուներ պրոֆեսորը): Վ. Քոսյանն ասաց. «Ասե՛ք, որ ես եմ խնդրում»: Տարան: Ժամանակը դանդաղ էր անցնում, ես հույսով սպասում էի...

Հետո ինձ տարան Ա. Աբրահամյանի սենյակը: Մտա, պատկառելի մի գիտնական էր նստած, ուշադիր նայեց ինձ, մի երկու թեթև հարց տվեց, ես դուրս եկա: Կրկին սպասում եմ, մեկ էլ պատասխանատու քարտուղարը եկավ և հայտարարեց, որ գնահատականս փոխում են, «գերազանց»: Ներկաները զարմացած էի, ես ուրախ էի... Մեկ քննությամբ ընդունվեցի:

Մեպտեմբերին բոլորը գիտեին, որ մեկն ընդունվել է ոսկե մեդալով, և նա ... Ա. Աբրահամյանի ու Վ. Քոսյանի ծանոթն է

(կամ բարեկամը. ըստ ուսանողական բանահյուսության՝ մեկը քեռիս էր, մյուսը՝ հորեղբայրս):

Այդպես այս երկու գիտնականների օրհնությամբ ընդունվեցի բանասիրական ֆակուլտետ: Ուսումնառությանս հենց սկզբից զգում էի նրանց և ողջ դասախոսական կազմի ակնհայտ համակրանքը, ուշադրությունը, կարելի է ասել հովանավորությունը: Այդ վերաբերմունքն ավելի էր զգաստացնում ինձ, պարտավորեցնում, որ ավելի լավ սովորեմ:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԴՐՎԱԳ

Ա. Աբրահամյանը մեր խմբին գրաբար էր դասավանդում իր գրած «Գրաբարի ձեռնարկով»: Գիտեինք՝ սիրում էր, որ վերաբաղվեինք այն, ինչ կար գրքում, բոլոր մանրամասներով: Այդպես «Գրաբար ձեռնարկը» գրեթե անգիր գիտեի. չէի ուզում, որ ինքը դժգոհ մնար ինձնից:

Մի օր էլ պրոֆեսորը, որ գրեթե չէր շեղվում նյութից, հիշեց ընդունելության քննության հայտնի պատմությունը, որոշ դրվագներ շարադրությունիցս: Եվ հավելեց կարևոր մի նախադասություն. «Նա (այսինքն՝ ես) պիտի լինի այստեղ, մեր կողքին»: Շիկնել ու կարկամել էի. երկրորդ կուրսեցու մասին այդպիսի բան է ասում անվանի գիտնականը:

Ավարտելու նախաշեմին ինչ-որ ցուցակում նշեցի, որ ավարտելուց հետո ուզում եմ աշխատել գյուղական մի դպրոցում (գյուղական ուսուցիչներին բանակ չէին տանում): Բայց շաբաթն ուրբաթից շուտ եկավ. հայոց լեզվի ամբիոնը որոշել էր, որ ես պիտի շարունակեմ կրթությունս, զբաղվեմ գիտությամբ: Հրամանագրվել էի որպես ամբիոնի փորձնակ-հետազոտող: Այսպես շարունակվեց իմ կապը մանկավարժականի հետ: Այլ հանգամանքով:

Թեմա ունեի, դեկավար նշանակվել էր Ա. Աբրահամյանը: Բայց գիտնականը, ավադ, երկար չապրեց: Գիտական խորհրդատու դարձավ հայտնի լեզվաբան Պետրոս Բեդիրյանը:

ԵՐՐՈՐԴ ԴՐՎԱԳ

Առաջին կուրսում ավագ էի, երկրորդում՝ կոմերիտական կազմակերպության քարտուղար: Դեկան Վ. Քոսյանն զգում էր, որ դա այնքան էլ սրտովս չէ, և մի օր ասաց, թե ինձ կվստահեն ուսանողական գիտական ընկերության նախագահի պարտականությունը: Թե՛ քարտուղարը և թե՛ ՈԻԳԸ նախագահը ֆակուլտետի խորհրդի անդամ էին, միակ ուսանողները խորհրդում: Դա պատվաբեր էր:

Երրորդ կուրսում էի, երբ հայերենի դասախոս Ալ. Բաբայանի ղեկավարությամբ գրածս հետազոտական աշխատանքը պետական համալսարանում կազմակերպված մրցույթում արժանացավ մեդալի:

ՉՈՐՐՈՐԴ ԴՐՎԱԳ

Մեղալ ստանալուս շրջանում էր, երբ մեզ չղասավանդած Պ. Բեդիրյանը միջանցքում կանգնեցրեց ինձ (նա հաջորդ տարի՝ ավարտական կուրսում, ոչ փոխաբերական նշանակություն ունեցող կայուն բառակապակցությունների մասին աշխույժ, փոխներգործուն մեթոդներով անցկացվող հատուկ դասընթաց կարդաց մեզ): Ասաց, որ ուսումնասիրածս թեման, որ մեդալի է արժանացել, դիպլոմային աշխատանք ու թեկնածուական դիսերտացիա դառնալու առումով հեռանկարային չէ, և առաջարկեց դիպլոմային աշխատանք գրել «Նախդիրների բառակազմական արժեքը հայերենում» թեմայով: Թեման ինձ դուր եկավ, միաժամանակ ինձ գրավեց հմուտ և սկզբունքային լեզվաբանի ղեկավարությամբ աշխատելու հեռանկարը: Այդ շրջանից սկսեցի աշխատել, փայլուն պաշտպանեցի դիպլոմային աշխատանքս: Ա. Աբրահամյանի վախճանվելուց հետո այդ նյութը դարձավ ատենախոսությանս թեման: Գիտական ղեկավարս՝ Պ. Բեդիրյանը, վստահեց ինձ, ստեղծագործական ազատություն տվեց. ես իմ արած

աշխատանքից հաճույք էի ստանում: Եվ երբ ինչ-որ թյուրիմացության պատճառով կանչվեցի զինվորական ծառայության, հողվածներիցս երկուսը Պ. Բեդիրյանն անձամբ շարեց իր գրամեքենայով և հանձնեց հրատարակության: Բանակում ստացա տպագրված հողվածներս: Գիտական դեկավար-հայցորդ հարաբերության զարմանալի, միա-
ժամանակ օրինակելի նմուշ:

Բանակից վերադարձա, Պ. Բեդիրյանն աշխատում էր Կիպրոսի Մելգոնյան վարժարանում, ամբիոնի վարիչը պրոֆ. Վ. Քոսյանն էր: Մի օր ասաց. «Ինչո՞ւ չես բերում դիսերտացիադ»: Պատասխանեցի, թե բանակից նոր եմ եկել: Պահանջկոտ հայացքով ասաց. «Ուրիշների նման հո տարիներով չես ձգելու, մեկ տարի հետո անպայման ներկայացնես»: Այդպես էլ արեցի:

Թեկնածուական ատենախոսությունս 1989 թ. փետրվարի 13-ին պաշտպանեցի հարազատ ինստիտուտի մասնագիտական խորհրդում, որի նախագահը Վ. Քոսյանն էր, գիտքարտուղարը՝ Ա. Դոլուխանյանը (ի դեպ, կարճ ժամանակ անձ այդ աշխատանքը վստահվեց ինձ՝ գիտությունների նորած թեկնածուիս):

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԴՐՎԱԳ

Բավական երիտասարդ էի, երբ անցա դասախոսական աշխատանքի: Փորձ ձեռք բերելու առումով կարևոր հանգրվան էր նախապատրաստական դասընթացներում աշխատելը (դիմորդներին պատրաստում էինք ընդունելության քննությանը): Դասավանդում էի պատմության ֆակուլտետում, նկարչականում, հենց սկզբից՝ նաև բանասիրականում. դա այն ժամանակ մեծ պատասխանատվություն էր: Այո՛, չեմ թաքցնում, իմ դասախոսները սիրում, գնահատում, կարելի է ասել ուղղակի հովանավորում էին ինձ՝ նպաստելով իմ առաջընթացին: Գուցե ոմանց դա դուր չէր գալիս, բայց ինձ

համար դա կարևոր չէր: Օրինակ՝ 1993 թ. «Հայաստան» հիմնադրամի հայտարարած մրցույթում ճանաչվեցի տարվա լավագույն երիտասարդ գիտնական՝ բառակազմական իմաստաբանությանը նվիրված հոդվածների համար արժանանալով մրցանակի: Ամբիոնի գործընկերներից ոմանց դա չէր ուրախացրել (գուցե նաև այն պատճառով, որ դրամական մեծ պարզ կար պատերազմի այդ ծանր շրջանում. դժվար է ասել): Մրցանակը ստանալու հաջորդ օրը պրոֆ. Վ. Պարտիզունու կնոջ հոգեհանգստին էի գնացել: Հարգարժան դասախոսս վշտի մեջ ջերմորեն շնորհավորեց հաղթանակս: Ապշած էի. դա չեմ կարող մոռանալ:

Հանգամանքների բերումով 1995-ին կամովին հեռացա հարազատ բուհից:

ՎԵՅԵՐՈՐԴ ԴՐՎԱԳ

Մանկավարժական համալսարանի հետ ինձ բազմաթիվ թելեր են կապում: Միրով մասնակցում եմ համալսարանում կազմակերպվող գիատժողովներին, մեկը նույնիսկ կազմակերպել ենք համատեղ՝ ՀՀ Լեզվի կոմիտեն և ՀՊՄՀ Լեզվաբանական հետազոտությունների լաբորատորիան (վարիչ՝ պրոֆ. Լ. Խաչատրյան):

Գիտական հոդվածներ եմ տպագրում համալսարանի «Հայագիտական հանդեսում» (գլխավոր խմբագիր՝ Մ. Գիլավյան):

Անձնական ջերմ հարաբերություններ ունեմ համալսարանի ղեկավարների և շատ աշխատակիցների հետ: Մենք յուրայիններ ենք. համալսարանի հաջողություններն էլ են մերը, հոգսն ու անհաջողությունը՝ նույնպես:

ԽՈՍՔ ՇՆՈՐՀԱՎՈՐԱՆՔԻ

Երախտապարտ եմ իմ ստացած կրթության համար: Հպարտությամբ եմ ասում, որ Խ. Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական ինստիտուտի շրջանավարտ եմ:

Երախտագիտությամբ եմ հիշում իմ բոլոր դասախոսներին, ինձ լեզվաբան, բանասեր ձևավորած գիտնականներին ու մանկավարժներին: Փորձում եմ շարունակել նրանց լավագույն ավանդույթները:

Սրտանց և ջերմորեն շնորհավորում եմ մայր բուհի 100-ամյակն ու մաղթում խաղաղ ընթացք և անընդհատ վերելք: Հայ դպրոցի ապագան այստեղ է ուրվագծվում: